

Radovan Koder a (Čenda, Viky, Alex, Honza)

Profese

Čenda: Pro naši reportáž jsme si vybrali Radovana Koderu, protože vyrůstal za komunismu a poznal, jaké to je žít v totalitním režimu, ale zároveň našel způsob, jak si – alespoň částečně – uchovat svobodu: skrze fotografii. Díky jeho vyprávění jsme chtěli přiblížit dobu, která pro mladou generaci často zní jako vzdálená historie.

Radovan Koder se narodil 9. června 1960 v Chebu. Je plzeňský fotograf, kurátor a pedagog. Zeptali jsme se ho, jak vzpomíná na své první setkání s fotoaparátem.

„Já jsem pracoval někdy v osmdesátých letech jako vychovatel na stavebním učilišti v Plzni na Borech.“

(0:18 – 0:27)

„A měli jsme tam vodácký kroužek. A já jsem s nima jezdil jako doprovod, protože jsem vždycky na ty vodáky někde čekal, tak mi strčili foťák do ruky, abych fotil. A mě to začalo bavit, takže jsem se začal věnovat fotografii.“

(0:35 – 0:53)

„Takže fotografem jsem se stal nějak přirozeně postupně. No a fotografii jsem teda i vystudoval na vysoké škole, takže teď učím fotografii na vysoké škole taky.“

(1:37 – 1:51)

Fotografování V. Havla

Viky: Fotografie se pro něj stala nejen profesí, ale i hlubokou životní vášní. Měl možnost fotit významné osobnosti, jako byl Václav Havel.

„S Václavem Havlem jsem se potkal, několikrát jsem ho fotil. „Tady třeba, když byl v Plzni na těch prvních oslavách v roce 1990...“

(6:19 – 6:28)

„Ale ještě tak blíž jsem se s ním setkal, v roce 94 bylo v Litomyšli setkání sedmi prezidentů.“

(7:11– 7:21)

Byl jsem jediný fotograf, který tam v tom hotelu, kde byl Václav Havel, ubytovaný, kdo tam směl fotit.“

(7:35– 7:41)

Alex: V souvislosti s oslavami osvobození Plzně připomněl Radovan Koder také šíření zkreslených informací o osvobození města během komunistického režimu.

„Protože do té doby za toho komunistického režimu tak se tvrdilo, nebo se vlastně nemluvalo, že Plzeň osvobodila americká armáda. Dokonce byly takové nepravdy o tom, že třeba se tvrdilo, že tady byli sovětsí vojáci převlečení do amerických uniform a takové až komické historiky. A v tom roce 90, tak tady byly první velké oslavy toho osvobození Plzně tou americkou armádou.“

(6:30 - 7:08)

Komunistický režim a nesvoboda

Čenda:

Když jsme se pana Kodery zeptali, kdy poprvé pocítil, co znamená ztráta svobody, vybavilo se mu uzavření skautské klubovny. Skauting byl jeho srdcovou záležitostí.

„Že nám vlastně zavřeli tu klubovnu a zapečetili, tak to jsme taky brali jako takovou velkou křivdu.“

(21:15 - 21:23)

Honza: Pan Kodera mluvil také o tom, jak běžní lidé žili za komunistického režimu. Na některé předměty denní potřeby se stály mnohahodinové fronty.

„Musel jsem několikrát jít někam do prodejny Elektro. Ráno v 6 hodin tam stát a doufat, že nějaké lednice přivezou...“

(17:30 – 17:38)

„...až na třetí pokus se mi podařilo na nějakou lednici vystát frontu...“

(17:41 – 17:45)

Viky: Lidé si nemohli svobodně koupit knížky a desky od některých zakázaných autorů.

„spousta věcí byla zakázaných, nevycházely knížky, mnoho autorů, který byly zajímavý a který jsme chtěli číst.“

(3:30 – 3:38)

Cestování

Alex: Za hranice se dostal především díky vodáckým výpravám. Jak pan Kodera doplnil, cestování za hranice bylo za komunistického režimu téměř nemožné.

„Takže třeba to cestování se nedalo, protože tady kolem země byla takzvaná železná opona, ale ta byla i fyzicky přímo, takže hranice byly střeženy, byly tam postaveny takové zátarasy, vysoké z ostnatého drátu a z betonu“

(16:06 – 16:24)

v dějinách lidstva asi neexistuje žádné jiné období, kdy hranice byla střežená ne proti vnějšímu nepříteli, ale proti vlastním lidem, aby se nedostali z té země ven.“

(16:28 - 16:41)

Revoluce

Honza: A jak vnímal pád režimu? Dění sametové revoluce dokumentoval na analogický fotoaparát. Byl připraven filmy v případě nutnosti zničit.

„...byl jsem připravený, když by se něco stalo, protože těma fotkama jsem mohl eventuálně ohrozit ty lidi...“

(29:20–29:28)

takže jsem byl připravený ty filmy vytáhnout z těch cívek a vlastně zničit, abych ty lidi neohrozil.

(29:37–29:42)

Vzkaz pro mladé lidi

Čenda: Co byste vzkázal dnešní mladé generaci?

Takže važte si toho a snažte se využívat těch možností, které máte zejména třeba v tom cestování, ve vzdělávání, že můžete vlastně i to vzdělávání tím cestováním získávat.

(43:01–42:13)